Ն՝ 7028 1895 ՅՈՒԼԻՍ 5/17 ՉԱՐԵՇՆԹԻՀ 36ՆԱՐ ՍԷՆԷ ١٣١٢ ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ ٢٤ Ն՝ 7028

ԱԳՈՆԷ ԳԻՏԷԼԻ
Ամբողջ Ամիս
Իսթանպոլ իչին . 80 40
Դուրս իչին վէ պուրսպոս բոյիա
Լէ ինսանէլիա իչին 100 50

Սահիպի Իմթիազ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Մուրասելէ վէ խաբարլէշմէլէր
Կապը Ալի ճատտէսինտէ Ն՝ 36

Direction du journal,
MANZOUMEI EFKIAR
Grand' rue de la S. Porte. 36

Մանզումայի Էֆքիար

30 ԲԱՐԱ 30

منظومهٔ افکار
صاحبی میرزا و مدیری مسئولی
قره‌بت یاقوبیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سنده ٣٦ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌در

ՐԷՃԱ

Դաղէթամրզրն ապօնէլիք սէնէ պայբրը օլան օգոստոս եռգաչմըշ օլուղունտան, էսկի հի ապլարբ-մըզրն թէմիզլէնմէսինէ, վէ եէնի հիսապ իլին բարա իրսալի է հիմ-մէթ օլունմասընը ըէճա իտէրիզ։

Ա.ՑԳԱՑԻՆ

Խալը ոչ սէվապ եօլունտա հէր քէսէ հիւսնի իպրէթ վերմիշ օլան վէ բէք չօղ տիհանլարտան տուա-լար ալմըշ պուլունան կիէլպէնքե-ան միլթէվէքա Սերովբէ էֆէն-տինին մախտուտլարընտան օլուպ տա չէնտ անէնտէն պէրու Ամէրիկ-գատա Նիւբեօրգ չէհրինտէ թիւճ-ճարլըգլա մէշղուլ օլմադտա իքէն պու կիւնլէրտէ պիր սիրա նիրթէ թիյլէ ավտէթ իթմիշ օլան կիւլ-լապի էֆէնտի կիւլպէնքեանըն կէ-չէն հաֆթա, փրկիչէ կիտերէք, բէտեր ու մանիտ վէ տատեր ու ամճէսիս մէզարլարընը զիեարէթ իթտիկի, վէ մէզքիւր խայրաթ-խանէնէ տէ 100 լիրա իհտա թյլէ-տիկի հավատիաթը խայրիեէտէն տիրը։

Էկէր միլլէթիմիզ գազէթալարընտա խայրխահլըգ հիհէթիյլէ, ասէիր զաֆիպ սերվէթլերիմիզին իսիմլերի, տիեէպիլիրդի քի, եալը ընդ կիւլպէնքեան քամի միւչէրրէֆի գատար կէօրիւլմէմէքտէ տիր, տահա չէնտ հաֆթա մուգատտեմ, միւտարիէյի կիւլլապի էֆէնտինին պիրգաչ պիրգատերի Պարիկ էֆէնտի հազրէթլերի թարաֆընտան, եւնէ մէզքիւր խայրաթ խանէնէ չպիր գաչ ենիգ ինբա իհտա պույրուլտուղու մա թէսէ չեքքիւրի ազիմ օգունմուշ իսի։

Վէ եալընըզ Փրկիչ հազրընդա պնա սախավէթլեր զուհուրտա կէլ-մէեիպ, իլա պիզ պիլիրիզ քի, նիզ չէ միւհթաճին հնազրընտա տախ-այնի փազիլէթ զուհուրա ղէլմէք-տէ իսէ տէ, Կիւլպէնքեան էֆէն-տի, պազըլար միսիլլու, էն ուֆագ պիր խայրխահլըգ իշին պնբուլար չալտըրըգա վէ չէրեֆլէր տիլէնմէք-լիկէ թէնեզզուլ իթմէտիքլերին-տէն զազէթալարտա տէրճ իտիլ-մէքտէ տեկիլ տիր։

Հէմշէհրիմիզտէն օլուպ տա պիր գաչ սէնէտէն պէրու Ամէրիգատա անթիգալար ախ ու իթասրյլա մէշղուլ պուլունան Տիգրան էֆէն-տի Քէլէքեան, պուրաեա ավտէթ իտիպ պիր գաչ հաֆթա գալորգ-տան սոնրա եէնէ օլ թարաֆա եօլճու օլմուշ տուր։

Քէզալիք հէմշէհրիմիզտէն գայ-մագամ Վարգան էֆէնտիքի, կէ-չէն հաֆթա սաեէյի մէրահիմվա-եէյի հազրէթի Բատիչահիտ Լիւ-լէ Պոռկազ գայմագամլըղընա թայէին պույրուլմուշ իսի, սէմ-թի մէէմուրիյէթինէ ազիմէթ եյլէմիշ տիր։

Բազար կիւնիւ Ֆրանսըզլարըն միլլի եէվմի մախսուսու օլմագ միւ-նասիպէթի իլէ, Ամեն։ Ս. Պատ-րիարք Հայը թարաֆընտան փո-խանորդ Հայը Ֆրանսա սէֆիարէթ-խանէսինէ կիտերէք, բէսմի թէպ-րիքի իյֆա իթմիշ իսի։

Տիւնքի կիւն սէֆիարէթը մէզ-քիւրե թէրճէմանը Մ. Պայ Բաթ-րիգխանեեէ կէլէրէք, պէֆիր Մ. Գանպօն ճէնպալէրի թարաֆընտան թէչէքքիւր պէեան էյլէմիշ տիր։

Քաղ. ժողով թարաֆընտան Բաթ-րիգխանէ պիւտէֆէրինին թէսդի-գինէ մէժուր գօմիսիօն, տիւնքի կիւն Ս. Պատրիարք Հայրըն թահ-թը ըիասէթինտէ, իքինճի տէֆա օլարագ, ագտը իճթիմա էյլէմիշ տիր։

Սապրգ Մամուլուն սահիպի իմ-թիեազը Ալյազեան Դէորգ էֆէն-տինին Գանտիլլիտ քէյֆսիզ օլ-տուղունու վէ զարուրէթ ու սէ-ֆալէթ բէնչէսինտէ պանլունուղ-ղունու մա թէէսսիֆի ազիմ խա-պէր ալմըշ օլտուղումուզդան, իեի կիւնլէրինտէքի տօսթլարընը մա-լիւմլարը օլմագ իւզրէ պէեան ի-տէրիզ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ս. Փրկիչ խաստախանէսի հի-սապընա սաթրլան սիկարա քեա-զլարընը յունիս այը հասըլմըշ 5723½ դրուշա պալիզ օլմուշ տուր։

Հանգուցեալ Օր. Վիրգինէ Մալ-լեանի յոգարկաւորութեան առ-թիւ՝ փոխան ծաղկեփունջի ինը պատ հաստատութեանց նպիրած են տեար Վրիսէֆէնտի և տիկին Եւա Մալլեան ՁՅՕ դահեկան։

(Կ.Է.)

Կ. Պոլիս 4 յուլիս 1895

ՄԱԹԷՄ

Ալէն Էտիրնէյի օլուպ պու-ըատա սաաթ թիւճճարլըզլայ-մէշղուլ պուլունան Գէորգ էֆէն-տի Մագուլեանրն ազմի ապրի պագա էյլէտիկի մա թէէսսիֆի ազիմ խապէր ալընմըշ տըր, վէ ճէնազէ զիյնէթի պու կիւն կէ-տիք բաչա քիլիսէսինտէ իճրա ի-տիլէճէք տիր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Ալթընը Տարդէի Պէյէտիեէ միւ-տիրլիկի տաիրեի մէզքիւրե մու-հասէպէճիսի սաատ. Մէհէմմէտ Ալի պէյ էֆ. հազրէթլերինէ թէֆ-վիզ պուլրուլմուշ տուր։

ՆԸՇԱՆ

Ինճիւմէնի թէֆթիշ վէ մուա-եէնէ ազասընտան Փազվ Սիւլէյ-ման Սըրրի էֆ. եէ թէեիֆ վէ թագտիմ էյլէտիկի էսէրլերաէն տօլաեը տէօրտիւնճիւ բիւթպէտէն Մէհիտի Նըշանը զէյանը ինճան պուլրուլմուշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻՅԵԼ

Եունան զըրալիցասը Օլկա հազրէթլերինին բաքիպ պուլուն-տուղլարը Սֆագթէրիա վաքօրու-նուն, պօղազլարտան միրուրինէ միւսաատէի Սէնիլէի ճէնազը Բա-տիչահի էրզան պուլրուլմուշ տուր։

—Ռուս Բաթրիգխանէսի մաթ-պասը իհթիեաճաթընա սարֆ օ-լունմազ իւզրէ, պանքէր Մ. Ի-մբ եէնիտիս թարաֆընտան 600 լիրա իթա գըլընմըշ տըր։

—Ռուսիա իմբէրաթօրու հազրէթ-լէրի թարաֆընտան, Իսքէնտէրի-եէ Ռուս Բաթրիկի Սօֆրօնեօ էֆ. հազրէթլերինէ 10000 ռուպլի եա-նի 10000 լիրա իհտա ծուլնմըշ տուր։

Միւշարիէյէ իմբէրաթօր հազ-ըէթլէրի, սէյեահաթա չըգտըրը ղէման խաքէնտերիեէտէն սիրու-ռինտէ Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէ-ռիյլէ միւլագաթ էյլէմիշ իսի։

—Գուրու-Զէյմէ էօնիւնտէ տէ-միր ամմըշ պուլունան մահուտ (Ատէլֆի Գուրբա) վաքօրունուն թէքնէսի, տիւնանէն իթէպարէն սեեահա պօեանմաղա պաշլամըշ տըր։

Պու վաքօր սահիպինին իրթի-քեապ իթմիշ օլտուղու հալէր տիւնանընը հէր թարաֆընա իշի-տիլմիշ օլտուղունտան պէօյլէ պո-եասընը թէպտիլիյլէ նամուս վէ իթիպարընը իտտէ իթմէք միւմ-քին օլամաեաճաղը աշիքեար տըր։

—Պուլկարիսթան հէյեէթի միւ-տիրանը, Մ. Սթանպուլօֆուն եէ-նիտէն թահթը թէվզրֆա ալընմա-սինա գարար վերիլմիշ տիր։

ՄԷԹԷՈՊԻ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆԻՆ ԹԷՎՁԻՒ ՄԻՒՔԵՆԱՖԱԹ ԸԼՍՄԻ

Մէքթէպի Սուլթանինին թէվզիւ միւքեաֆաթ ինէսմի, եվվելքի կիւն մէքթէպի մէզքիւր պաղչէսինտէ Մեեարիֆ նազրը տեվլ։ Զիւհտի հազրէթլերիլե Մեեարիֆ նէզարէ թիսմէէվզրինի քիրամը վէ տահա սարիր ֆէվաթը միւթեպերե հպզրը պուլունտուղլարը հալտէ իճրա-լունմուշ տուր։

Թէվզիւ միւքեաֆաթ մահէլի պալրաղլար վէ խալըլար իլէ թէզ-եին օլունմուշ օղնտուղու կիպի, Բանիչահըմ չօղ եաշա տուասընը հավի պիր լեվհա իլէ պիր տէ թուղրաի զարբպի Հիւմայունէ թաա-լիգ օլունմուշ, վէ պիր ասքերի պանտա մուզիգասը թէրեննիւմ-մազ օլմուշ տուր։

ԿԷԼԷՆԼԷՐ

Ավստրիա վէ Իթալիանընը Տէր-սատատէթ սէֆիրլերի Պարդն Գալիս իլէ, Մ. Գաթալանի, վէ Պանգը Օս-մանի միւտիրի ուզուտիմի արը-նիար Վենսանճենապլերի Տէրսաա-տէթէ կէլմիշլէր տիր։

Պանգը Օսմանի էլսինէի շարգի-եէ միւթէրճիմի սաատ. Բանճիրի պէյ հազրէթլերի տախի էվրօբա-տան ջէհրիմիզե կէլմիշլէր տիր։

Ֆէրիքէօզ ճինանէթի

Ճուսաա իրթէսի սապահ, Ֆէրի-քէօյիւ բանաերընտա զէվզ ու սէֆա իլէ մէշղուլ պուլունան տեր-իդանը պիր Ռում, չաքսըն պիր-իյլէ միւնազաա իթմիշ, վէ էսա-ամ միւնազաատա չախսը մէհհուլ պուլուղլա մէրգումա վուրուպ գաթլ ու թէլէֆ էյլէմիշ տիր։

Ֆաթիհ ճինանէթի

Ֆաթիհտե օճաղը Շոգիմուլու Սաաղդ իլէ գահվէճի թապիսի Սէլիմ սարաբընդա ճիւգնա Կիւնիւ միւնազաա զուհուր իտէրէք, Սէ-լիմ Սաաղդը պազուչագլա վուրուպ թէլէֆ իթմիշ տիր։ Գաթիլ ֆիրար իթմիշ իսէ տէ, պիր ադ սանրա զա-պրթանա տէրտէսթ իտիլմիշ տիր։

Պիր ճինանէթ տաշա

Ճիւմաա էրթէսի վիճէսի, Գօճա Մզասթաֆա Բաշատա Պէկրատանամ մահէլտէ պիր հինանէթ վուզու-պզ վուշ տուր։ Շեօյլէ քի, Եաղ-մահի Անտոն, ի քի բէֆիդ իյլէ մէյ-խանէտե իշրէթ իթմէքտէլէր իքէն, Զէրքեա Ալի նամընտա պիրիսիյլէ պէյնլէրինտէ միւնազաա զուհուր իտէրէք, Ալի գաամ իլէ Անտոնու վուրարագ գաթլ ու թէլէֆ էյլէ-միշ, վէ քէնտիսի թուրթուլմուշ տուր։

Էվվելիրի կիճէքի ճինանէթ

Էվվելքի կիճէ Ոն Գաբանը ճի-վարընտա Հայտար նամ մահէլտէ սաքին, Նուամուլու 55 եաշլարընտա արապաճի Օսման աղա, մա-հէլի մէզքիւրտէ խանէսի ալթն տաքի արապալըդա կիրէր կիրմէդ, Բէզէրինէ պիր չախս հիճիւմ ի-տէրէք և եէրինտէն պուչագլա վուր-ուպ էօլմիւրմիշ տիր։ Գաթիլ, Եվվելճէ մաղթալ Օսման աղանըն եանընտա խրտմէթքեարըզ իտէն, 25 եաշլարընտա Զօլագ Մուսթա-ֆա նամընտա պիրի օլուպ, գա-պրթանա տէրտէսթ իտիլմիշ տիր։ Շէրիրի մէրգում իրթիքեապ էյ-լէտիկի ճինանէթի իգրար էյլէմիշ տիր։

ԷՇԷԼԷՆ ՏԷՐՏԷՍԹԻ

Ռուկարիսթանտան չըգըպ, խաթ-թը իմզիեազը կէչէն ըուէսաաի էշգրեատան, Բէյլէբէյի Տէտօֆդէն սալիր համբալարըլլա պէրապէր Գարաթօվատա մէյթէն (էօլիւ) էլ-տէ իտիլտիքլերի Գօսօվա վիլայէթինտէն պա թէլէկրաֆ պիլտիրիլ-միշ տիր։

ՃԷՐՀ

Գունտուրաճի Գալեաքի իլէ Ա-քիլիա նամ չախսլար, Թօրգաբու ճիվարընտա Զուգուր պօսթանտա ճիւմաա էրթէսի կիճէսի միւնա-զաա իտէրէք Աքիլիա Գալեաքիեի մէհէլիքէլի սուբէթտէ եաբալամըշ վէ ֆագաթ եաղպեիէլէ վերմիշ տիր։

Ճիւմաա էրթէսի կիւնիւ, եէնի ճամի հավլիմինտէ հաֆրզ Նուրի իսմինտէ պիրի, արապաճի Մէհէմ-մէտ իսմինտէ պիրինի պուչագլա եարալամըշ, վէ պու տախի եազա-եի էլէ վերմիշ տիր։

Ճիւմաա էրթէսի կիւնիւ տիլեն-ճի կիւրուհինտէն Ազիզ իլէ Մէհ-հէմմէտ նամ չախսլար եէքտիկէ-րիյլէ միւնազաա իտէրէք, Ազիզ սօրա իլէ Մէհէմմէտի կէօզիւնտէն աղրը սուբէթտէ եարալամըշ, վէ ճարիհ տէրտէսթ իտիլմիշ տիր։

Շեվզը էֆ. նամընտա պիրի ֆէ-րի Քէօսիւ բանաեէրինտէն տէօն-մէքտէ օլան տօսթզա էֆթալեաեի, արապա իշինտէ պիր ալէթլէ պա-չընտան ճերհ էյլէմիշ տիր։

ՀԻԼԷՄԻՒ ԻՍՏԱՄ

Գատրա քեօքիւնտէ Նըշանլըը Սուլթանաեր պուչագլա գաթլ իթ-մէսինտէն տզդարը միւթէհիմ։ Եունան թէպասասընտան եօրկինին մուհաքէմէսի. ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ մահքէմէի ճինանէթտէ իճ-ըրատոլունարագ մէրգում Եօրկի-նին իտավընա հիւքմ ու գարար վերիլմիշ տիր։

ՖԻԼՕ

Օն տզուզ գըթասան միւրէք-քեպ օլան Ինկիլիզ Ջիլօսու, ախ-ըէն Մէրմէրիստէն Ռոտրում լիմա-նընա միւվասէլէթ էյլէմիշ տիր։

ԶԱՐԳ

Մանասթը վիլասէթինին նա-չիճ գազասընա թապի Զանգզ քէօյիւ ճչար եաշլարընտա և Ռում Զօճուղու իլէ, 8 եաշընտա տիկէր պիր չօճուգ, կէչէն յունիսին ճրն-ճը կիչնի, մէզքիւր քէօյ պէրէ-սինին տիկէր ճիհէթինէ կէչիպ քի-րաղ թօրլամագտայր իքէն, օսը-ղտան եաղան չիտտէթլի եաղմուր-տան գաչըպ խանէլերինէ կէլմէք իւզրէ իքէն, հիւճիւմ իտէն սէլ-լերէ մուգավէմէթ իտէմէեէրէք, ճիւմլէճիտէ պօղուլուպ թէլէֆ օլ-մուշլար տըր։

ՁԻԼԶԻԼԷ

Ղիէնատան կէչէն ճիյամա իր-թէսի կիւնքի թարիխէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆտա, եէվմի մէկքիւր ազչամըը չէհրի մէզքիւրտէ չէ-տիտա զելզելէլեր հիսսա օլունտուղու պիլտիրիլմիշ տիր։

ՍՕՖԻԱ

Ռուսկալրիսթան տախիլիեէ միւ-տիրի, պիր թաամիմամէ կէօնտէ-քէրէք, գաբըլքը լեգվար չըգարան եէզգեա չէմէնէրինին տապրըլվա-ալքը էսր իթմիշ տիր։ Սօֆիատա նէչը օլունան Սվօպոտա զազէթասը, եալան հավատիս եազմասընտան տօրաեի թահթը ճու հաքէմեէ տը-լընմըշ տըր։

ԳՐՔԵՐ

ՀԱՅՐ ՂԵՒՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԻ «ՀԱՅԲՈՒՍԱԿԸ»

Բոյսերը երկրի մը կենդանի բանաստեղծութիւնն են, և կ'ըմբռնեմ որ բանաստեղծ միտք մը՝ ինչպէս է Ալիշան, հաճոյք գտնէ իր սիրած երկրին բոյսերը մեծ փչունչի մը մէջ հաւաքելու. «Հայբուսակ»ին մէջ կը զգացուի այդ սէրը նկարագրուած իրերուն, այդ տեսակ մը հայրական գուրգուրանքը որով հաւաքողը կը խօսի իր բնակավայրին աղուոր ծաղիկներուն վրայ։ Այս խանդաղատանքի շեշտը, և անոր հետ՝ հաւաքողի ահագին աշխատութիւնը զոր հեղինակը յայնձն առած է և որուն վրայ գաղափար ունենալու համար, կրնաք գրքին յառաջաբանին մէջ տեսնել ստուարացանկը հին ու նոր, օտար ու հայ գործերու որոնցմէ օգտուած է, յարգանքի կը դէմ մեզ, գործի մը համար մանաւանդ որ իր տեսակին մէջ առաջինն է։

Այս յարգանքի պարտքը կատարելէ յետոյ, չենք կրնար բացէ ի բաց չխոստովանիլ որ գործը ո և է հանգամանք չունի գիտական աշխատութիւն մը համարուելու։ Դիւրին աշխատութիւն մըն է և մտածողի մը անարժան, այդ բոյսերու և ծանօթութեանց հաւաքումը ուրիշ գործերու մէջէն։ Դժուարութիւնը նիւթական յոգնութիւնն է այդ ձանձրանալի ժողմտուքին։ բայց աղբիւրներու ամենէն կաբեւորին պակասը, տեղին վրայ իսկ երկրին բուսականութեան անձնական ուսումնասիրութեանը պակասը, անկատար կ'ընէ գործը և զանի ժողովածուի մը արժէքին կ'ելեցնէ։ Հեղինակը, անկարող անձամբ ուսուցելու իր ժողված բառերուն ճշդութիւնը և անոնց վրայ տրուած ծանցմութեանց հաւաստիութիւնը, հակասական և չափազանց աղբիւրներու մէջ մնացած, անբաւական բացատրութեամբ մը կը շատանայ շատ անգամ և երբեմն ալ կը ստիպուի բառը միայն նշանակելու առանց բացատրութեան։ «Լուսնոտ» նշանակած է բառհաւաք մի առանց բացատրելու որպիսութիւնը։ Ա՛յ խատութիւնը կատարեալ պիտի ըլլար, երբ, այս գեղեցիկ հաւաքումն ընելէ յետոյ՝ պատմական, ուղեւորական, բառհաւաքական գործերու մէջ գտնուած բոլոր բուսական հայ բառերուն, հեղինակը հաւաքածուն գրպանը դնէր ու երթար գաւառները և անոնց ճշդութիւնն ստուգէր ժողովուրդին բերեբէն իսկ՝ ուր անոնք կենդանի են դեռ։ Գործը այսպէսով ոչ միայն անբաւական եղած է, այլ բոլոր սխալներովն ալ լեցուն որոնք անխուսափելի են այս տեսակ աշխատութեանց մէջ։ աղբիւրներէն իսկ փոխառնուած սխալներ, և նոյն իսկ ձեռագիրներէ սխալ ընդօրինակութեան սխալներ։ Հմուտ բարեկամ մը ինծի օրինակ կը բերէր «արբենա» բառը որ «արփենա» օրինակուած է Ալիշանի գրքին մէջ։ Նորայր Ռուզանդացին քննադատութիւնը որ պատրաստ է հրատարակուելու և ուր բոլոր այդ սխալները շտկուած են, անգամ մըն ա պիտի ապացուցանէ տեղի վրայ ուսումնասիրութեան անժխտելի առաւելութիւնը գրքերու վրայէ ոսնեակի մէջ աշխատութեան վրայ։

Այդ անձնական ուսումնասիրութեան պակասն է որ հեղինակը ստիպած է շատ անորոշ ու երբեմն տղայական բացատրութիւններով գոհանալու՝ բոյսի անուններուն կից աւանդութեանց մասին։ Եւ սակայն բոյսերուն մեծ մասը խորհրդանշական անուններ ունին, որոնց մեկնութիւնը ժողովուրդին բերանը պտըտող պատմութեանց մէջ միայն կարելի է գտնել, եթէ օտար բառէ մը նոյնութեամբ թարգմանուած չեն։ Արդ՝ նոյն իսկ այդ համբաւաւոր «աղբերաց արիւնը» այնչափ գեղեցիկ ծաղիկ որչափ բանաստեղծական անուն, հակառակ երեք երկայն էջերու որ նուիրուած են իրեն, չէ գտած հոն իր անունին գոհացուցիչ մեկնութիւն մը։ «Անունն ալ գեղեցիկ, այլ և խորհրդաւոր, և դեռ վէճի տակ, արդեօք «եղբարց արիւն» նշանակէ՝ ըստ հին և մոռացեալ (*) աւանդութեան մի... թէ «աղբիւրներու արիւն»։ Կան բառեր որոնք դիցաբանական գոյն մը ունին, ինչպէս «Արեգական մայր, Արեւքուրիկ», եւալն և որոնց մասին Ալիշան բան մը չէ գտած բացատրելու։ Գրեթէ միշտ, փոխանակ բացատրութիւն մի գտնելու, կը տեսնենք որ երկոտ ածական դնելով մէջէն կ'լլէ։ «Արեգական մայր, — գեղեցիկ անուն, այլ քիչ մ'այլ այլաբանեալ»։ «Արեգախոտ» վայելուչ կամ խորհրդաւոր հայ անուն մի։ Տղայական չէ՞։

Ու հոս, տխուր բան մը կայ դիտելու։ Մարդ պիտի ուզէր որ եթէ իրը գիտական աշխատութիւն գործը տկար է, իր գրական յատկութիւններովն ինքզինքը ազատէր։ աւելի աղուոր չէ՞ ըլլար արդէն որ Ալիշան, «նուագներուն մեծագոյնն չունչ բանաստեղծը», փոխանակ հաւաքողի անոյշ պաշտօնն պատանձելու, հայ բուսականութեան երանգն ու բուրմունքը երգէր փքթթումներու լարն քերթուածի մը մէջ։ Օ՜հ, ատկից շատ հեռու, ոչ միայն բանաստեղծի ճաշակը չենք գտնէր «Հայբուսակ»ին ոճին մէջ։ այլ ոչ իսկ յետին հետքը գրել գիտցող գրագէտի մը։ Ի՞նչպէս կարելի է նախ, յաւառիլ դեռ գրելու այդ լեզուն որուն մէջ սապէս ֆռազներ կան «Ըսածներէդ յայտնի կ'ըլլայ որ մեր հրատարակելի Հայկական բուսաբառարանը ժողովուած է այսպիսի հաւաքումներէ, ի բժշկարանաց յայլ և այլ ընտիր բնագիր և հին թարգմանեալ գրոց սրբոց և արտաքնոց...»։

Եւ յետոյ, փոխանակ արուեստագէտի նրբութեամբ ու գիտունի ճշդութեամբ ծաղիկներուն ձեւը նկարագրելու և անոնց վրայ պէտք եղած ծանօթութիւնը տալու, ան ինչ անիմաստ խորհրդածութիւններ են յաճախ որով տեսակ մը ծաղիկներու համար ճառաբանելու կ'ելլէ հեղինակը։ «Մանուշակը, կը գրէ, անուանն նման անուշակ ծաղիկ մի՝ հոտով, համով, գունով, տեղեաւ և յիշատակօք։ Վարդի և շուշանի գերազանցութիւնը չունի՝ ըստ երեւակայութեանց, այլ եւս աւելի սրբոտի և նուրբ զգացմանց մօտ է»։ Վարդին ու շուշանին վրայ սա քանի մը տողերը ծիծաղելի են պարզապէս։ «Շուշան։ — ծաղիկը գրեթէ անկարօտ է ծանօթութեան՝ տեսողին և լսողին միտքը կը յափշտակէ։ և որչափ ալ նիւթական գաղափար բոյս մ'ըլլայ ուրիշներու նման, բարոյական կամ անիմաստական գաղափար մ'այլ կ'ազդէ։ ի հնուց ի մեր վարդի հետ ծաղկանց գլխաւորութիւնը ժառանգած է, իբրեւ թագաւոր և թագուհի, բայց ո՞րն այս ո՞րն այն։ զի ըստ այլեւայլ լեզուաց՝ ոմանք զվարդ թագաւոր գրեն և զշուշան թագուհի, այլք ընդհակառակն։ միշտ առաջինն յարմարագոյն գայ։ — Իսկ ո՞րն աւելի գերազանց։ Հասարակաց վարկն վարդի տուած է այս առաւելութիւնը։ սակայն երբ չի՛ շուի որ հինք Աստղական կ'ընծայէին զայն՝ տուփանաց դիցուհւոյն, իր յարգն ու վարկը կորսնցուցէ քրիստոնեայ մտաց առջեւ, որ անոր փոխարէն զշուշանն—հմարեն օրինակ ողջախոհութեան և կուսութեան...»։ Անիմաստ չէ՞ այս բաղդատութիւնը, և իր ցեղը չհասկնալ չէ՞ (նոյն իսկ եթէ վայրկեան մը լրջութեամբ նկատենք բաղդատութիւնը) վարդին գերազանցութիւնը վճռի տակ դրելով՝ քրիստոնէական պատճառներու համար, այն ցեղին զէ վարդավառն ունի, որ իր լեզուին ամենէն անուշ բացատրութիւնները՝ իր անուններուն ամենէն սիրունները վարդէն առած է, որուն համար Ծաղիկը վարդն է, ինչպէս պլպուլը՝ Թռչունը։

—Այս ֆռազէն յետոյ, պէտք կը զգամ «Հայբուսակին Շուշանը» անգամ մը ալ կարդալու՝ բանաստեղծ Ալիշանին համա ուն ցած հիացումս անեղծ պահելու համար։

* * *

Պատրանք մըն ալ զոր ունեցայ «Հայբուսակէն», գործին յոռի չարադրութենէն յետոյ, ժողվուած բառերուն մեծ մասին տգեղութիւնը եղաւ։ Այդ ժողովուրդէն որուն երգերն իր բանաստեղծական զգացման քնքոյշ փափկութեանը համոզեր էին զիս, կը սպասէի որ սիրուն անուններ գայ ին ծաղկի, և խոտի, միամիտ ու գողտրիկ բառեր, պատկերաւոր նմանութիւն մը, աւանդութիւն մը կամ հին յիշատակ մը մարմնացնելով, ու ներդաշնակ մանաւանդ։ Եւ այդ յոյսս կ'արդարանար արդէն լսած շատ մը ծաղկի անուններովս որոնք բոլորն ալ սիրուն էին։ Օր մը, դաշտի մը մէջ, Մշեցիէ մը՝ տեսնուած ծաղիկներուն անունն հարցուցի, և ըսած բոլոր անուններն ալ, (բարձուենակ, մեղրածծուկ, աստղփուշ,) աղուոր էին։ «Հայբուսակին մէջ գտայ այդ սիրուն անուններէն բաւական թուով, բայց ո՛րչափ աւելի բազմաթիւ, որչափ աւելի ստուար քանակութեամբ տեսայ հոն անճոռնի բառեր, անհաւատալի բառեր որոնք ծաղկի գաղափարին դէմ կը հայհոյեն։ կան անները դաշնակները, կան ծիծաղաշարժները և կան պարզապէս զզուելիները։ Եւ սա ըսեմ որ գրքին «կէսը» կը բռնեն անասունի անուններով չինուած բոյսի անունները։ Բոլորն ալ հոն են, գոմի, տան և դաշտի անասունները մանաւանդ, էշը՝ ձին, կովը, եզը, հորթը, շունը, ջորին, ալիը, գայլը, գառնուկը, գոմէշը, գորտը, օձը, նոյն իսկ ուղտը և, մինչեւ անգամ փիղը։ «Գոմշու կոտոշ, գայլու ականջ, գառնադմակ, եզան ագի, հորթու քիթ, ֆնխիար, օձի թուր, փղի ականջ, նոխազի մօրուք, մկան ծիրտ, ձիու ըղուանգ, կաքաւու տոտիկ, կատուի կոչիկ» դեռ ափերդով՝ եթէ կ'ուզէք՝ այս ծրխնակներէն. ամենէն մեծ տեղը կը բռնէ էշը, «իշաթուրմ, իշաղուանյա, իշախոռն, իշածօթրին, իշաշինգ ղեւայն»։

Կը զգամ որ երկրագործ ժողովուրդի մը բոյսերն են ասոնք, որ իր կեանքին ամենէն մօտիկ եղող անասուններուն անունները կը սիրէ տալ իր ամէն օր տեսած բոյսերուն՝ ձեւի նմանութեանց համեմատ, և որ այդ անուանակոչութեանց մէջ շատ անգամ փոփոխութիւն կամ ամօթխածութիւն ունենալէ հեռու է (կարդալ այս մասին՝ մեր Պիծակեան բարեկամին քրոնիկը)։ Բացի վերջապէս, այս անասուններու արշաւանքը՝ բուսական աշխարհին մէջ, դիս կը նեղացնէ՝ պղծումի մի պէս։ Ապահովապէս ատոնք չեն բոյսի անուններու մեծագոյն մասը՝ ժողովուրդին լեզուին մէջ, ինչպէս են «Հայբուսակ»ին մէջ։ Ես կը հաւատամ միշտ որ ժողովուրդին բերանին մէջ, բանաստեղծական բառերն են որ աւելի մեծ թիւ կը կազմեն։ և այս տգեղ բառերն ինծի դուրսէն եկած, օտար բառի թարգմանութիւն կը թուին։ ասոնցմէ շատ արդէն բժշկարաններէ առնուած է որոնց մէջ բառերը մեծ մասամբ օտար բառերու վրայ ձեւուած է։ և երբեմն տեսայ որ «Հայբուսակ»ին մէջ, այս տեսակ բառերու քով, ուրիշ հայերէն բառ մըն ալ կար, աւելի սիրուն ա՛տէ բուն հայ անունը։ գոնէ ես այսպէս կուզեմ հաւատալ։ Առանց այսպիսի հաւատքի մը ահռելի է տպաւորութիւնը։ տպաւորութիւն է մարդու մը որ բուրաստան մը մտնելու յոյս ունէր, և ախռեի մը մէջ կը գտնէ ինքզինքը (1)։

ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆ

Շուտ աքթիտէքի պէնտ տախտ պինիէրճէ էճհէլլերին հայրան օլտուղլարը չարլաթան պիր գալէմին էէնի պիր էսէրինին գատրոսաերրը զահիրէ չըգարմըշ օլտուղունտան՝ քէզալիք անէն պէեանը միւֆիտ ատտ իլլէմիշիզ տիր։

ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԷՆ

Իզմիրեանց կտակին Հանդէսը

Մեծ քայլ մը Հայ Գրականութեան մէջ

Յունիս 25 Հինգշաբթի օրը կատարուեցաւ Իզմիրեանց հանդէսը։

Գիտէ՞ք ինչ բան է Իզմիրեանց հանդէսը։ — Զէք գիտեր։

Իզմիրեանց անունով մէկը կարատեռով, որ մարդասիրական զգացումներով լեցուած, ապիկարներուն, անծանօթներուն և աննշաններուն վրայ կը խղճար։ Մտածելով որ խելք ունեցողները, գրականութեան, ինչպէս ամէն բանի մէջ, ինքնին կը յաջողին։ որոշեց գումար մը ձգել որ գէշ գրողներուն յատկացուի։ Բանի որ, կը խորհէր բարեւարը, տաղանդ ունեցողները համբաւ կը վայելեն։ չունեցողներն ալ գոնէ ստակ վայելէն։ Ցանձնախումբ մը կազմուեցաւ, որ անկից ի վեր խնամքով կը գործադրէ այս բարեգործական կտակը։ Կարծեմ՝ սկիզբէն ի վեր, միայն երկու երեք անգամ սխալած են՝ չնորհքով գործեր վարձատրելով։ Բայց կարելի՞ է չխոստովանիլ թէ—այդ մէկ քանի ցաւալի սխալները ի՞նչ մեծ առաւելութեամբ փոխարինած են՝ ամէն տարի ոսկեփայլ չրջանակի մը մէջ մեզի ներկայացնելով չլսուած անուններ և գործեր՝ որոնք ամէն կերպով արժանի են մեր աթոռ հատանքին։ Եւ ահա ամբողջ պատմութիւնը։

Ասիկա տարուէ տարի կը կրկնուի։ Ամբողջ տարին կը մոռնանք կտակին գոյութիւնը։ Յանկարծ օր մը՝ լրագիրներուն մէջ կը կարդանք որ Իզմիրեանց հանդէսը պիտի կատարուի։ Հեղինակ կերթանք։ Կրօնականներու, դասատուներուն, գրագիրներու և խմբագիրներու բազմութիւն մը կը գտնենք, ու մէջտեղը, Իզմիրեանց կտակին յանձնախումբը՝ Նեղանի մը չուրջը։ Մկրտեան Հայրը ոտքի վրայ է և կը կարդայ ներկայացուած գործերը։ Ոմանք վրայ գրուած քննադատականները՝ Գրեթէ ամէն անգամ քանի քառ կը պատահի որ Մկրտեան Հայրը չի կրնար կարդալ ահռելի ծամածռութիւնները կ'ընէ դէմքի, և եթէ մէջէն չելլէ քովինին կը հարցընէ։ Դիտած եմ որ գրողներուն անունը այդ բառերէն է միշտ։ Ա՜ինչափ քիչ ծանօթ անուններ են որ...։

Այս տարի ներկայացուած գործերն էին 1. «Ազդարար» ժէ. ժբ. «և ժթ դարուց պատմութեան կովկասու» հեղինակ Պրոպորշիկ Գ. Ռոստոմ բէկ Եղնկեան Հաղբատացիին Զ. «Դիւան պատմութեան» Գ. Գիրք, Սիմէոն Կաթողիկոսի յիշատակարանը, հրատարակիչ Դիւտքահանայ Ազանեանց, Յ. «Ծագումն հայ տառից» հեղինակ Տր. Ն. Տաղաւարեան, 4. «Ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Թուրքիոյ» կազմեալ Տրդատ Վ. Պալեանէ։ Ասոնց մէջէն Պրոպորշիկ Գ. Ռոստոմ բէկ Եղնկեան Հաղբատացիին անունն էր որ Հ. Մկրտեան քովինին հարցուց։ Եւ իրաւունք ունէր։

Դիւտ քահանան որ մրցանակին երեք քառորդը առաւ, մեզի անծանօթ էր, ճիշդ կտակին պահանջմանց համաձայն Տր. Ն. Տաղաւարեան, բոլորովին անծանօթ չէր։ գիտէինք որ բժիշկ է, թէ նոյնիսկ Մարդակազմութեան գիրք մը թարգմանած է, բայց իր բանասիրական կարողութիւններուն վրայ տեղեկութիւն չունէինք։ Սեանշդ՝ շատ խելացի դատողութեամբ մը, իր քիչ մը ծանօթ ըլլալուն համար էր որ մրցանակին մէկ քառորդ մասը միայն տուեր էին իրեն։

Քննադատութեանց մէջ ուշադրութիւն դրաւեց Մանկունի Եպիսկոպոսին, որուն յանձնուած էր «Ազդարար»ը։ Քննադատը ըսել է յետոյ լեռ գործը գրուած էր «սխալ հայկաբանութեամբ և ճաղարտակ լեզուով», այնպիսի ոճով մը կը գտնէր՝ որ ինքզինքս ստուգէն շատ տարբեր չէր։ «Այս գործը կ'ըսէր տեղ մը, կը խօսի պատմական, հնագիտական, էջմիածնական և դրամական նիւթերու վրայ...» «էջմիածնական և դրամական» զուարճալի չէ՞ն քովէ քով։

Եղիշէ Վ. Դուրեանի նամակը (նամակ մըն էր, ոչ քննադատութիւն), ամենասիրուն հեգնութիւն մը պարունակէր։ «Շատ ուրախ ենք, կը գրէր, որ յարգելի ոսքթէօրը իր բժշկական զբաղմանց մէջ ատեն կը գտնէ բանասիրութեան այ հետաքրքրութիւն։ Եւ Մկրտեան Հայրը այդ տողերը հանդիսաւոր ձայնով մը կարդաց, ներքոյի մը պէս։ Իր ընթերցման մէջ դրած չեշտն յետոյ, զգացմացայրը մրցանակ տուին այդ համաքէօռոյի աշխատութեան։

Խե՛ղճ Իզմիրեանց։

* * *

(1) Զօգ տեֆա թիքէնլէր իչին տէ, խօշպուռ, վէ տիլպէր չիչէքլէր տախի կէօրիւլէկէլտիկի կիպի, Զօպանեան էֆէնտինին գալէմճէ էսիրլէրի կէնչի պիզճէ միւֆիտ օլմատարգտան պէյզա ախպաղ ճաբէքտէ մուեղիրլ վէ վահի չէյլեր իսէ, պու տէֆա զուհուրա կէլէն յու պայէատէքի էսէրինի բէք չայեանը թահսին ու թագտիր կէօրտիւկիւմիւզանէն՝ այնէն նադիրուպէեանընը միւֆիտ ատտ իլմիշիզ տիր։

Հայ գրականութիւնը մեծ քայլ մը առաւ այս օրերս։ «Հայրենիք»ը պիտի յեղաշրջէ նկարագրական սեռը Հայոց մէջ։ Այլ եւս, ինչպէս գրեց Արփիարեան, յաւիտենական վարդէն, շուշանէն, մանիշակէն զատ յաւամիկէն պիտի զատուինք ու նեղանոր ծաղկի անուններու ծանծաղացմամբ, պիտի ճոխացնենք մեր գրականութեան դաշտանկարչային ժառը, աւելի ընդարձակ և աւելի իրապաշտ պիտի ընենք զայն։ Դատեցէք սա նկարագրական հատուածէն՝ զոր գրասէր մը, օգտուելով «Հայրենիք»ին նոր բառերէն, փորձած է, գոյներու և բուրմանց ճոխութեամբ մը, որուն նմանը իրաւ տեսնուած չէր մինչեւ հիմա։

Պատրաստ ձօնուած է առ Արփիարեան։

«Իրիկուան ստուերներն արդէն իջեր էին, և աղօտացած պարտէզին մէջ գորտան-քաքաւին ու իշտուուկները օգը կը խնկէին։ Վերջալոյսի նուազկոտ ցոլքերուն տակ, խոտերուն ծոցէն խորհրդաւոր կանգնումով մը կը ցցուէին իշու-խիարներն ու ջորու ծիծերը՝ Հեռո՛ւն, տժգունած երկնքին վրայ մելամաղձօրէն կը նկարուէր մենաւոր զոպայի ծառ մը։ Ու հողին վրայ գլուխնին կախած, քնանալու ձեւ մը ունէին կատուի պոչերը, իշուժաուլները, ժամու ոչիլներն ու չան չուելիքները։ Զեփիւռ մը եւ լայ, ու թեթեւ շարժումով մը, քաքաւները, տուժաուՇները, քոքոչներն ու ձռձռիկները սարսռացին, և հծծիւն մը եւ լայ, իշ կուրկուրաններու թաւուտէն...»

Ըսելիք չի կայ թէ հայ գրականութիւնը քայլ մը առած է։

Օ. ՊԻՄԱԿԵԱՆ

ԴԱՍ Մ'ԵՒՍ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»ԻՆ

Եղիշէ վարդապետ Ա.ովգեանի անձնապանութեան առթիւ «Արեւելքի մէջ հրատարակուած ՀԿԼ-կլակին պատմութիւնը» պատրաստակուտաս «Հայրենիք»ին քանի մը անտեղի յայտարարութիւններ ընելու մեր թերթին նկատմամբ, յորմէ կրած վերջին հարուածները կերեսի թէ դժգոհ ըրած էին զինքը։ Խնդիրը, ինչպէս արդէն ծանօթ է, ժամանաւոր դէպքի մը և իրողութեան մը վրայ ըլլալով՝ կլկլակին Պատմութիւնը, որոյ ճշդութիւնը մեզ համար անվիճելի է, անոր հակառակն հաստատել ուզող թերթին բացորոշ պարտականութիւնն էր ստուգել և յետոյ վճիռներ արձակել պաշտօնակցի մը դէմ, վճիռներ որոց արժէքն ու նպատակը լաւ կը գնահատեն անչուշտ լուրջ ընթերցողները։ Բայց ասոնք, ակնարկուած նկարագրական յօդուածը ընդհանուր տեսութիւն մը ընէր գաւառային վիճակներու մէջ ինչպէս ամեն ուրեք, զտնուած այն կարգ մը ազգային խմբակներու որոնք անձնական գաղուձ չահերէ թելադրեալ, ինչպէս վարժապետի մը տեղաւորումը, կլկլակի մը յատենի ժողովոյ գործածութիւնը և այլն, և այլն, խափանարար կըլլան բարւոք, նրի նաւոր և արժանավայել մատակարարութեան, իւրաքանչիւրն ցնեանալով իր «կլկլակը», տարբեր ձեւերու ջակ, բարոյական թէ նիւթական։

«Զսխալիլ լրագրական ասպարէզին մէջ անկարելի է, բայց քննել ու հսկելը չատ կարելի, և մանաւանդ պարտք մը» կը գրէ «Հայրենիք»։ Այս խրատը անշուշտ ինքն մենէ՛ լսեց, Արմաշի Դպրեվանքի հանդէսներուն առթիւ։ Արեւելքի մէջ յաջորդաբար երեւցած խմբագրականները կարդալով, որոնք իր կարգ մը տեսութեանց և տեղեկութեանց ճակատութիւնները երբեւ կը հանէին, խբրեւ ծորագոյն օրինակ մը, եթէ հարկ կայ։ Մերիճանեան վարժարանին անդ նասպան վարժուհիին դէպքը չէ՝ որուն վրայ ինքան գրելէ ետք, զարմանալի փոյթ կոտուրեամբ մը՝ իր երեկի թուով կը հրատարակէր անոր պաշտօնական հեղինակը։

Ինչ որ ալ ըլլայ, այս տեսակ նիւթական ու բարոյական չահախնդրութեան ճարտերուն մէջ «Հայրենիք»ի վարիչները չեն անչուշտոր կրնան բարոյագիտութեան դասերտալ «Արեւելքի»։

Ըսել թէ «Արեւելք» սովորութիւն ըրած է հիւրընկալել ամեն տեսակ յօդուածներ, բաւ է բանոր տպագրութեան ծախքը վճարի, ասիկայ այնպիսի ստութիւն մ'է որուն չարժառիթ ուրիշ բան չենք կրնար ենթադրել բայց սա թէ՝ պատմանակից մը զրպարտելով՝ իւր միամիտ ընթերցողներուն աչքին փոշի նետել կ'ուզէ։ Ըստ այն «հին կրագրութեան» մեթոդներուն զոր ի հարկին այնքան կը հեգնեն իրենք։ «Արեւելքի ընթերցողները բաւական խելահաս են դատելու համար անոր մէջ երեւցած յօդուածներուն անչահախնդիր ոգին, և մասնաւորապէս եղիշէ վարդապետի մահուան առթիւ գրուածները որոնք չենք հասկնար թէ ի՛նչպէս նիւթական նպատակակէտ մը կրնային ունենալ։

«Հայրենիք» կը վերջացնէ ըսելով թէ «բարձրագոյն իմաստութիւն կը հաւատի անտարբեր մնաց» «Արեւելքի գրածներուն առջեւ։ Ասիկա իր գիտնալիք բանն է։ Տաճկական առածը խիստ լաւ կը պատշաճի իրենց։ «Հէմ գաչար, հէմ տաւուլ չալար»։ Աւելի գրական բացատրութեամբ մը, նախնիք «Պարմիթեւեան սլաք» կանուանէին այս տեսակ խաբուսիկ հնարքները։ Բայց ի՛նչ զարմանալի երեւոյթ է այնքան «բարձրագոյն իմաստութեամբ» օժտուած տեսնել գրական հերոսներու խումբ մը, որ ամեն կողմ կը ցարձակի և ամեն օր վիճաբանութեան հրաւէրներ կը կարդայ չորս կողմ, և միա՛յն «Արեւելքի քննադատութեանց առեղ լուռ ու մունջ կենալը խոհեմութիւն կը համարի (1)։

ՍՊԵՒԵԼԳ

ՆԱԼԼԸ-ԽԱՆՏԱ

ՊԻՐ ՁԻՆԱՆԷԹԻ ԱԶԻՄԷ

Հազիւ՝ թանը 18ինճի բաղար դիւ. Ծիւ գաստապամզդ վէ միլլէթիմիզ էֆրաարանան ծրուպ աֆիոն միւպաեասը վէ թահսիլի զիմմաթ զըմՇընտա գասապամզդա մէրպութ գարիյէլէրէ կիթմիշ օլան վէ Ա.ա գերեցիմիզ Աբժ. Տի Գալուսա Հայրը տամատը պուլոնան Դաւիթեան կարապետ աղանը բաֆթպ օլտուղու աթընը էսկիչէհիր գաղասընտա Քիրաճլըգ։ Վէ Տիւզ գարիեէլէրի սէմթինտէքի Քիւմ պէթ գըրընտա, վէ Սագարի նէհ. ըի քէնարընտա պաղը օլտուղու։ Ճանիպի հիւքիւմէթի իմպաբ գըլընմասը իւզէրինէ, տէրհալ գալ. տէն պէրու քէմալի սըդ. ու իսթիգամէթ իւզէ էյիսի հիւքմի խըտմէթի վէ իպրաղը էհլիլէմի վէ ըէվիլեէթ իթմիշ տիր։ Աչօլլէ քի Յունվարի էհատինին թէլեազը վէ թէգատիւմ վէսաեիթինի իպրազ վէ նասիհաթ պուեուրաուգարկիպի հէր ան տէմիրի ազամա պէրվէճհի հագգանիլէթ իճրաի մրուամէլէ օլունմասընը էմր ու թէնպիհ։ Վէ ասաիշին մուհաֆազասընա բ էր գիատէ։ տիդգաթ պուլեուրդամագտա տըրլար։ Վէլհասլ սըլա միւմանիէյի հապրէթլէրինին հէր հալ ու իճրաաթը գուրա վէ գասապամզդա մուճիպը սէնա վէ մէնէբիւր օլմագտա օլտուղունտան չէվիրէլու գուտրէթլու Բասիշյահմզդ էֆենտիմիզ հապրէթլէրինէ ցյմում էհալիմիզի պիր գաթտահա մինէթտար վէ տուսխան ղըլմագտա տըրլար։ Հէման ՁԷնապ Հագգը վէրիլինիլմէմի պէս մինէթիմիզ Բասիշյահմզդ էֆենտիմիզ հապրէթլէրինէ թիւքենմէզ էր միւրիլէր։ Լէնանը էլէ պու կիպի մէ էմուրիյնի պայեցյուսունդ զաթը Շահանէլերինէ պաղըլասընը, ավին

ՅԱԿՈԲ ԹԷՔԶԻՆԱՆ

25 յունիս 1895

Նալբ-խան

ԹԷՔԻՐՏԱՂԸՆՏԱՆ

Հ.Մուէնիպ

Հասատ վէ հարման վագթը թէգ պրրուպ էտիպ էհլի զիւրրա, յալիք օլտուղլարը զախիրէլիրի պիշիրմէքտէ վէ տէօյմէկէ պաշլամագտա տըրլաք։ Եէնի մահաալ օլարագ հրնթա վէ չայր թէքֆուրտաղըմզդա կէլիպ ֆիրուխթ օլունմուշ տուր, միրուտ իտէն մէզքիւր գախիրէլէրէ պագարագ, ախիրէն եաղան եաղմուրլար սէպէպինտէն հրնթալարտա պաղէն սիրմէ պուլրմամագտա տըր։ Պու սէնէ սօղան վէ սարմըսագ վէ արքաճզդ սօղասընը մահսուլու հէրսինտէն զիատէ պէրէքէթլի օլմուշ տուր։

—Աչարլար միւզաեէտտէ օլուպ, պիր գըսմը միլլէթզիմէրէ իհտալէ օլունմուշ վէ արկեր գըսմը իսէ, հատտը լաեըղընը պուլունմատըղընտան, էմանէթէն թաչիր օլունահազ տըր։

—Թէքֆուրտաղըմզդա գախիրէնին չիմտիքի հայտէ գավի վէ էսասլը պիր բիացասը եօգ իսէտ, տախիլի սարֆիեաթ իչիւն լիրաի Օսմ. 135 ղրշ։ հիսապը իլէ, հընթանըն քիլէսի 20-23 ղրշ։ վէ չայիր 7-8 պուչուգ ղուրուշա եէնի մալէրտէն սաթըլմագտա տըր, վէ գուշ եէմինին քիլէսի իսէ 26-27 ղրշ։ տըր։

Սարմըսագ, Օգդասը 20-22 գարա վէ թազէ սօղան 100 գրեէմ 27-29 ղրշ։ տըր։

—Կէչէն սէնէ պու վագթլարտա վուգուր պուլան գէլզէկ սէպէպինտէն զէտէլէնմիշ օլան բոմթա վէ թէլէկրաֆ տաիրէմի գպուքէրրէ քեամիլէն աշաղը ալընըպ, միւճեատէտէն ինչասընա միւպաշէրէթ օլմուշ տուր։

—Տիւնքի կիւն Սէլճիք գարիքէէ մի պիր Ըրմ մագթուլէն գարիեէ խաբիճինատ պուլունմըշ վէ գաթիի մաղնուն օլան պիր մուհաճիր տէրտէսթ օլունմուշ տըր։

—Տէրգասատէթ իլէ Թէքֆուրտաղըմզդ արագը 72 միլ ղէսաֆէսի վար իքէն, համտ օլսուն, Իտաքէի Մախսուսէ վաբօրլարը, ալէքսանդրիէ 12 սաաթտա վէ պագէն 15 սաաթտա չէհրիմիզէ կէլէպիլմէքտէ տիրէր ճուման իրթէսի կիւնու սաաթ 2ում Սիրքէճիտէն հարքէթ իտէն ՊՈՒՐԿԱԶ նամ վաբօր, օլագչամը, կիճէ սաա 5½տա չէհրիմիզէ կէլէպիլմիշ տրը։ Էճնէպէ վաբօրլարը պաաթտա 3 ղրշ։ իւճրէթի իլէ եօլճու կէթիրմէքտէրը էքէն, Մախսուսէ վաբօրլարը սաաթտա 60 գարաեա կէթիրմէքտէ տիրլէր, պու իսէ թագիի մէմնուն օլմանագ հալ տրը։

1895 յունիս 26

ԽՍԻՐԻՃԻՅԵԼ

ՁԻՆ-ՃԱՌՕՆ

Եօգ օհամատան 12 յուլիս թարիխի պիր թէլէկրաֆ տեեօր քի։ 700 Զինի, էվվէլքի կիւն Ֆօրմուզ ատասընտա պուլունճան ճարօնեա սաաքիրի մուհաֆըզասը իւզէրինէ հիճիւմ իթմիշլեր տիր։ Վուգուպանի մուհարէպեաէ 200 Զինի թէլէֆ օլմուշ։ Վէ պիր չօգ էսիր ալընմըշ տրը։ Ճարօնեալարարդ թէլէֆաթը 11 քիլիտէն իպարէթ տիր։

ԱՄԷՐԻԿԱՅԻ ԹԷԱԹՐՕ ԳԱԶԱՍԸ

Նիւ-Եորք պէլաեսինտէ կէչէն բէնճէնպիհ կիւեէնի Ամրանիք Սիմի նամ թեաթրոսա օլուն իճրա զուսնուր իշէն, պիրտէն պիրէ տէօյէմէսի չէօքիւպ, էնպազ ալթընտա գալանլարը վէ պիլասասա գարարլարը աչը աճը ֆէրեատ ու ֆեղաֆլարը ճիրէր եազըճը օլաուղունտան, մէզքիւր գաղա մահէլի ճիվարընտաքի պինլեգան ճէ նուֆրէպ սան տէրէճէտէ տիւչաբը հիզան ոչ քէտէր օլմուշ տուր։

Եէնի պիր թէլէկրաֆա կէօրէ թէրէֆաթ 50տէն զիեատէ օլուպ եարալարար իսէ չօղու գատրն վէ չօճուգ օլարագ 200տէն զիեատէ իմիշ։ Եարալարարդն չօղու թէչլիքէլի պուրէթտէ եարալանմըշ օլտուղլարընտան, հաեաթլարընտան իւմիա քէսիլմիշ իմիշ։

ՄԻԻՄԱՏԷՄԻ

Կէչէն յալը կիւնիւ Ամէրիզ անքն Գանատա զրթաքնտա իւքի չրմէնտրքէրէ գաթարը պէյինինտէ միւգատէմէ վզուդու պուլուպ, եօլճու վէ խաստէմէ վէ մէէմուրիյնէն 30 քիլի թէչլէֆ վէ 25 գատարը թէչլիքէլի սուրէթտէ եարալանմըշլար տրը։ Վակօնլարտան պիր գաչը իսաթթան չզըպ բարչալանմըշլար տրը։

ՊԷԼՃԻԳԱՏԱ ԵՈՒՄՈՒՐԹԱ ԹԻՃԱՐԷԹԻ

Պէլճիգաեա հէր սէնէ սարֆիեաթը տախիլիհ իչիւն 100 միլեօն գատար եաբմուրթա իտխալ զունմագտա, վէ պունուն 65-75 միլեօնու իթալեա 14-18 միլեօնու Ամանիա 400 պինտէն պիր միլեօն գատարը տախիլ Ֆրանսատան կէլմէքտէ տիր։

Եումուրթա Պէլճիգատա քիլօկրամ իլէ սաթըրը, վէ չիմտիքի ֆիյեաթը 1-10 ֆր. տրը։ 1440 եումուրթաեէ հավի օլան պիր սանտրգ սաֆի 55 քիլօկրամ կէլմէքտէ ֆիր քէ պու հայտէ եումուրթանրն պինի 87 ֆրանգ իտիեօր տէմէք տիր։ Սաթըլ իչիւն էն միւսաիտ մէվսիմ իլք վէ սօն պահար տրը։

Եումուրթալար Պէլճիգատա հինի իտխալինտէ կիւմրիւք քէսմէ ալընմազ։

Ճէնուպի Ամէրիգատա քեաին

Ամանիա 400 պինտէն պիր միլեօն գատարը տախիլ Ֆրանսատան կէլմէքտէ տիր։

Եումուրթա Պէլճիգատա քիլօկրամ իլէ սաթըրը, վէ չիմտիքի ֆիյեաթը 1-10 ֆր. տրը։ 1440 եումուրթաեէ հավի օլան պիր սանտրգ սաֆի 55 քիլօկրամ կէլմէքտէ ֆիր քէ պու հայտէ եումուրթանրն պինի 87 ֆրանգ իտիեօր տէմէք տիր։ Սաթըլ իչիւն էն միւսաիտ մէվսիմ իլք վէ սօն պահար տրը։

Եումուրթալար Պէլճիգատա հինի իտխալինտէ կիւմրիւք քէսմէ ալընմազ։

Ճէնուպի Ամէրիգատա քեաին

Պոլիվիա հիւքիւմէթինէ պիր իւլ-թիմաթօմ կէօնտէրմիշ տիր։ Բէ-բունուն, Պոլիվիա հիւքիւմէթինին մէթալիպինի բէտտ իտէճէկի զանն օլունուէօր։

—Խասթա պուլունան Սբանեա գրալը հազրէթլէրի էեիլէշմիշ տիր։

—Եունանիսթան մէճլիսի մէ-պուսանը ազասընտան Մ. Վասիլ-եատիս, հարպիեէ նազիրընը տու-վէլլօեա տավէթ էյլէմիշ օլտու-ղունտան, միւմանիլէյհատ տուվէլ-լօեու գապուլ էյլէմիշ տիր։

—Ինկիլթէրա գրրալիցասընըն պաշ ժապէինճիսի վէֆաթ էյլէմիշ տիր։

ԹԻՒՃԱՐԻՑԵԷ

Ռումէլի վէ Էսիրնէ մալլէրինին գրեէսի 27-28 բարաեա սաթըլ մագտա պուլունան սէրթ պուղտայ իւզէրինէ միւվարէտաթ վէ սաթըշ օլմատըղը կիպի, ֆիեաթը թութ-կուն պիր հալտէ կէչմիշ օլան եու-մուշագ պուղտայ հագդընտա տա-խի այնը հալ կէօրիւլմիւշ տիւր։ Կիրդա վէ Ազիմա պուղտայլարընտան միւուտ իտէն 20 000 քիլէ-նին՝ քիլէսի 15 պուղուգ 16 ղրուշա օլմագ իւզրէ նըսֆը սաթըլմըշ տըր։ Մըսըր պուղտայը, չավտար վէ եուլաֆ իւզէրինէ տէ միւվա-րէտաթ վուգու պուլմամըշ իսէ տէ, մըսըր պուղտայընը գրեէ ֆի-եաթը 22 վէ տիկէրլէրինինքի տա-խի 17 բարա բատտէսինտէ ճէրէ-եան իթմիշ տիր։

Սարֆիեաթը մահալլիեէ իչիւն Ռումէլի մահսուլաթընտան օլմագ իւզրէ քիլէսի 8-9 ղրուշա 5000 քիլէ արբա սաթըլմըշ տըր։

Ունա կէլինճէ, Իպրահիմէն 5500 վէ Օտէսատան 1500 վէ Մարսիլիա-տան 300 վէ Վարնատան 700 չու-վալ քի, ճէմման վիրուա իտէն 8000 չուվալ ունտան 5000 չուվալը մու-ալ եէն ֆիեաթլաքլա եէտէն չըգարբլ-մըշ տըր։

Ֆասուլեա, պագլա, նոհուտ, քէնտիր վէ խաշխաշ իւզէրինէ տէ պիր կէօնա մուամէլէի թիւճճա-բիեէ վուգու պուլմամըշ իսէ տէ, ֆասուլեանը պէհէր 100 գրեէսի 100-130, վէ տիկէրինին պէհէր գրեէսի տախի 33-48 վէ 22, վէ 47-48 վէ 60-62 բարա թութմագ տա տըր։

Պունլարա մուգապիլ սարֆիեա-թը մահալլիեէ իչիւն 76-77 բարա եա 200 չուվալ սուսամ իլէ իխ-բաճաթ իչիւն օպոստոստա թէս-լիմ օլունմագ իւզրէ Ռումէլի մահ-սուլաթընտան գրեէսի 45-45½ բարաեա 1000 չուվալ քէթէն թո-խուսու, վէ օպոստոս վէ սեպտեմ-բերտէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ քեզալիք իխբաճաթ իչիւն Ռումէլի մահսուլաթընտան գրեէսի 42 բա-բաեա 800 չուվալ գուշ եէմի սա-թըլմըշ տըր։

Պաշլըճա իխբաճաթ էմթաամըզա-կէլինճէ, գրեէսի 103 ղրուշա 7 սանտըգ էսկի կէյվէ մահսուլու-աֆիոն իլէ, գրեէսի 2 պուչուգ ղրուշա 38 չուվալ եէնի մահսուլ Նիկոտ, վէ գրեէսի 1⅝ ղրուշա 76 չուվալ եէնի մահսուլ Զօրում մալի ճէհրի սաթըլմըշ տըր։

Պունտան պաշգա քիթրէ գալքը սաթըշը 75 չուվալա պալիղ օլմուշ, վէ պունուն տա 31 չուվալը՝ գրեէ-սի 19¾-23 ղրուշա պէեազ Գալ-սէրիեէ, Նիկոտ, 34 չուվալը 13-14 պուչուգ ղրուշա սարը Նիկոտ վէ 10 չուվալը 8-11 ղրուշա էնգարէ, ճալօ մալինտէն իպարէթ պուլուն-մուշ տուր։

Քեզալիք իխբաճաթ էմթաամըզ-տան գրեէսի 4¾ ղրուշտան 250 պալեա Ատանա բամուղու իլէ սար-ֆիեաթը մահալլիեէ իչիւն գրեէսի 60-70 ղրուշա 48 պալեա Քիթա-յիս մալի իբէք, վէ Զին միւվարէ-տաթընտան (լիրան Օսմանի 108 ղրուշ հիսապէյլա) գրեէսի 105 ղրուշա 15 պալեա իբէք ֆիրուխթ իտիլմիշ տիր։

Սբիրթօտան տախի հաֆթա զար-ֆընտա 82 ֆըչը Օլատօլֆգա, 17 ֆըչը Թէրչէնգօ, 19 ֆըչը ալեա Վէնէնա, վէ 72 ֆըչը սաիր Ռուս մալի սբիրթօսու կէլէրէք, մուալ-եէն ֆիեաթլար իւզէրինէ 96 ֆըչը էլտէն չըգարբլմըշ տըր։

Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ սբիրթօ-նուն իխբաճաթ ֆիեաթընտան 4 գարիք, եանի 20 բարա մըգտարը թէնզիլաթ իճրասը մուսամմէմ ի-տուկի չուեու պուլտուղունտան նաչի, Ռուս միւվարէտաթընտան պուլունան սբիրթօլարը սաթը չընտա պիր մըգտար թէնզիլաթ իճրա օլունմուշ տուր։

Գանթարիեէ էմթաամըզտան տա-խի կէչէն հաֆթա զարֆընտա 700 չուվալ գահվէ կէլէրէք, 100 գը-եէսի 11-50տէն 13-50 լիրաի Օս-մանիեէ օլմագ իւզրէ 400 չուվալ սաթըլմըշ տըր։

Շէքէրտէն տախի կէչէն հաֆ-թա զարֆընտա Թրիէսթէտէն վի-րուտ իտէն 3500 չուվալա՝ մարգա վէ ճինսինէ կէօրէ 88-95 ղրուշտան միւշթէրի գուհուր իթմիշ տիր։ Կէչէն հաֆթա զարֆընտա Ռուս շէքէրինին միւվարէտաթը տախի 500 չուվալը պուլմուշ վէ 83 ղրուշա միւշթէրի եէտինտէ գալմըշ տըր։

Քէզալիք կէչէն հաֆթա էսնա-սընտա վիրուտ իտէն 1700 չուվալ Բանկուն բիրինճի 88 ղրուշա օլ-մագ իւզրէ քեամիլէն էլտէն չը-գարբլմըշ, վէ կէչէն հաֆթա միւ-վարէտաթընտան պուլունան 500 չուվալ մըսըր բիրինճի տախի 60-80 ղրուշա օլարագ սաթըլմըշ, վէ կէչէն հաֆթա վիրուտ իթմիշ օլան 10 0 չուվալ ճարօնիա բիրինճի տախի 150 ղրուշա 200 չուվալ, վէ Ռիզօն բիրինճինտէն վիրուտ իթմիշ օլան 100 չուվալ տախի 44 ֆրանգա քեամիլէն սաթըլմըշ տըր։

Սբարմաչէթ մուսունտան միւվա-րէտաթ վէ սաթըշ եօգ իսէ տէ, Ռուս կազը մուամէլաթը բէք բէ-վաճը սոճէրէթտէ ճէրէեան իլէ-միշ տիր։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

1891 ՆՈԵ. 16 — 1894 ԴԵԿՏ. 31

Ազգային-զոյն մեծ հաստատու-թեան վերջին եռամեայ տեղեկագ-իրքը՝ որ կը պարունակէ Հիւան-դանոցի բժշկական, մատակարա-բական և այլ ճիւղերու մասին կա-րեւոր տեղեկութիւններ՝ և կը պարզէ ճշմարիտ վիճակն ամեն խնդրոց՝ հրատարակուած է Սեր-վիչէն տպարանէն։

Ամեն անոնք՝ որոնք հետաքրքր-ուած են և կը փափագին գտա-նալ սոյն տեղեկագրէն՝ կրնան դի-մել Սերվիչէն տպարանը, իւրա-քանչիւր օրինակի փոխարէն տա-լով մէկ մէճիտիէ Ազգ. Հիւանդա-նոցի իբր նուէր, որուն պիտի տրուի առանձին նուիրատուս։

20 ՕԷՆԼԻԷՔ ՄՈՒՎԱՖԱՖԱԳԸՑԵԷԹ

Թրպպճա մասաժ եանի օվուշ-տուրմագ սանսաթը բրօֆէսսէօ-րիւ Մ. Քէ՝ Սաննա պէս կիւնլէրինէ բաիրթախթըմըզա կէլմիշ տիր։ Պէյօղլունտա Տէրվիշ սօգաղլնտա վագը 20 նիւմէրօլու խանէտէ ի-գամէթ իտիպ, վէ Գալաթա-Սե-բայը եազընքնտա Ֆարմասի թանիքտէ տախի պուլունմագտա տըր։

Էֆէնտիի մուամիլէյհ Վիէննա-տա մուգիմ բրօֆէսսէօր Մ. Շիւ-մէնին չէրիքի օլտուղու կիպի, ին-կիլթէրրա գրաիչասը հազրէթլէ-րի էքս լէ Պէնտէ իքէն մագապի պուլունան բրօֆէսսէօր Պրայէնին տէ մուավինի տիր։

Տօգթօրը մէյմամիլէյհ՝ հէր նէվ-բիւմաթիզմէրին էմրը թէտաավիլէ-րինէ պագտըղը կիպի միտէ պո-գրուգլուգլարընը վէ ինգըպագը-ղը վէ սաեիր ֆէնալըգլարընը տէ-ֆինէ տախի հիմմէթ իյլէմէքտէ տիր։

ԻԼԱՆ

Էրմէնիճէ, Թիւրքճէ, Ֆրանսըզ-ճա լիսանլարընը վէ ուսուլը տէֆ-թէրի իլէ՝ իլմի ճէպիրի գօլայ պիր ուսուլլա վէ ազ վագըթ զարֆընտա թահսիլէ արզուքէշ օլան զէ-վաթ՝ մէքտեաթիպի խատտիլէ մու-ալլիմլէրինտէն Սբաղ էֆէնտինին՝ Պաղչէ-գաբուսունտա Շէյխ իլ Իսլամ խանընտա 9 նօմէրօլու օտա-սընա միւրաճաաթ էթմէլերի թավ-սիեէ օլունուր։

Քէզա էվրագը բէսմիլեէ վէ զայ-ը բէսմիեէնին մէզքիւր իւչ լիսան իւզրէ թահրիր վէ թէրճիմէսինէ, մուխապէրաթը թիւճճարիյեէ վէ սէյեաբ թիւճճար եազընքլըղընա էֆէնտիի միւմամիլէյհ միւգթէտիր վէ ամատէ օլտուղունու տա իլան իտէրիզ։

ՔՆԱՐԻԿ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

Հեղինակ

ՄԻՀՐԱՆ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Տասն և վեց երեսներէ բաղկացեալ այս ընտիր տետրիկը կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։

Գին՝ 1 դահկն։

ԲԻԱՆՑ.

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱԸԸ

ՑՈՒԼԻՍ 5

	Ելք.	Մտք.
Գալաթա Մեր. Դ. Տիւն ագչ. գրն.	28-17	
» » Պու տպհ. աչքը	28-16	
Գալաթայէ Օս անիյէ	—	
Բուսիի Շըմէնտըֆէրի Ֆր.	148-50	

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ

Ռէգի	Լր. 21-21
Թրամվայ	» 10-95
Օսմ. Սիկուրթա գումբ.	» 8-

ԼՕՆՏՐԱ ՊՕՐՍԱԸԸ ՑՈՒԼԻՍ 17

Գօնս. Սէրի Դ. Գաբանտը	Լ. 25-87
» » Ա.	» 61-50
» » Բ.	» 43-87
» » Գ.	» 27-87

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՔԸ ՑՈՒԼԻՍ 17

Գօնս. Դ. Գաբանտը	26-
Ռումէլի Շըմէնտըֆէր	Ֆր. 150-
Պանգ Օթօման	» 716-25
Գրէտիտ Լիոնէ	» 820-
Ըէժի Օթօման	» 486-25

ԱԳՌԷ ՖԻՆԱՆՍԱԼԱՐԸ

Օսմ. լիր. 100 դրամտան	Ֆր.
Սիմ մէճիտիյէ	108-10
Մէթալիք	98-10
Պէշլիք	103-
Ալթըաղա	103
Ղուրուշլուգ	103-15
Զայրէկ	107-30
Եիուզիւք	102-24
Ինկիլիզ լիրասը	110-14
Ֆրանսըզ »	87-32
Ռօլ	91-5
Քրիմիզ	51-17
Գարպոն գաեիմէսի	8-46

ԳԱՄԳԻՍ

Լօնտրա 3 այ.	109-50
Փարիզ » »	22-87

ՐՕԳԱՄՊՕԼ

Ախլեաղը համիտէի արզու իտէն, եանի կէնճէր վէ ֆամիլեայը ի-չինտէ օգունուպ տա հէմ թէլէգ-ֆիզ վէ հէմ տէ խթիֆատ իթ-մէք իսթէեէն զաթլարը, իւչ պին սահիֆէտէն միւթէճավիզ պուլու-նան մէզքիւր 6 ճիլտ քիթապը օ-գուշվալարընը տավէթ վէ նասիհաթ իտէրիզ։

Սաթըլըը Պէյօղլունտա Ճատտէի քէպիրտէ Թագսիմճիվարընտա վա-գը 65 նումէրօ իլէ մուրագգաթթօ-չյանան մաթպաասընտա։

Ֆիյ 50 ղրուշ։

(94)

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿԸՏԱԿԸ

Հեղինակ

Ե. Մ. ՀԱԶԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ Ը.

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐՏՈՑՏՆԵՐԸ.

Պէտտ երկու ընկերոջը հետ ճա-շարանին միակ խուցն անցաւ, որն որ պարզապէս գառագեղէ մը՝ երեք չորս աթոռակներովը և մէկ քա-ռակուսի փայտէ սեղանով մը կը տարբերէր միայն. խուցին զարդու-թիւնը բացատրելու համար, կը բաւէ ըսել թէ, ձեղունին չորս անկիւնը չորս ծերունի սարդեր, իրենց ոստայններուն խորը ճանճի կըսպասէին, այսու հանդերձ զարդ-ութիւնը իր նշանակութիւնը կը կորսնցուներ թշուառութեան քով, ինչպէս որ Գուլա մականուանեալ պատանին, աթոռի մը վրայ կիսա-վին երկնցալով գոչեց։

—Ա՛հ, զիս թողէին հուսա, մին-չեւ իրիկուն քնանայի։

—Ժամանակը՞ գտար քնանալու, տես, պապա Թոման ապուրնիս բե-րաւ։

Ցիրաւիալ ծերունի խոհարարը մեծ ափսէով մը ապուրը բերելով սեղանին վրայ դրաւ։

—Ուրիշ բան մը կուզե՞ք հարցուց։

—Առայժմ դուռը գոցէ գնայ, ըսաւ Պէտտ, ի հարկին իմաց կուտանք։

Պապա Թոմա դուրս ելնելով դուռը գոցեց, երեք պատանիներն երբ մինակ մնացին, Պէտտ ձայնը ցածցնելով ըսաւ։

—Պիլպիլ, և դու Գուլա, բա-րիք մը ընել կուզե՞ք։

—Անմիջապէս, ատ ալ հարցնելու բա՞ն է ըսաւ Պիլպիլ դէքալը ձեռք առնելով։

—Ապուրը չատ տաք է կրկնեց Պէտտ, կրնանք քիչ մը խօսակցիլ, մինչև որ ուտուելու աստիճան պաղի։

—Ճշմարիտ է ըսաւ Գուլա, ան-ուշադիր դէպ մը կուլ տրվի, հա-լած կապարի նման մինչև սիրտս իջաւ։

—Անոր համար աչքերդ արտան-ուսթորէ, ես ալ կարծեցի թէ լու-սահոգի մայրդ կողքայիր ըսաւ Պիլպիլ։

—Կատակը մէկդի թողաք, գործի վրայ խօսինք։

—Լաւ, խօսէ, բայց վերջապէս բան մը ըսէ որ մենք ալ հասկնանք։

—Երեկ իրիկուն Թագսիմի էբ-թա-Լօֆօզ գազինոյին մէջ, պա-տանիի մը հանդիպեցայ, որն որ թեթեւսօլիկ պարոնէ մը՝ խանու-թին տէրը կարծելով, գործ խնդ-րելու եկեր էր։

—Ապուշ մը ըսաւ Պիլպիլ ու-սերը ցնցելով։

—Ոչ, ապուշ մը չէր, այլ փա-խստական մը....

—Փախստական մը՞, ըսին մի-բերան։

—Այո, փախստական մը որ, որ աղդի վերաբերիլը չէր գիտեր որով հետև իւր դահիճները զայն չար չարելէ ի զատ ուրիշ բան մը չէին սովրեցուցած անոր։

—Ապատեցէ՛ր Պէտտ, այդ տղան հարցուց Պիլպիլ աչխոյժիւ։

—Այո, իմ քոյրս է, բայց բոլորո-վին զայն վտանգէ ազատելու հա-մար ձեր աջակցութեան պէտք ունիմ։

—Խօսէ, ինչ կուզես որ ընենք ըսաւ Գուլա դէքալը ձեռքէն թող-լով։

—Գարթան Տիմիթրօն կը ճանչ-նաք այնպէս չէ՞....

—Հօ՛, հօ, ատոր դէ՞մ պիտի խաղանք։

—Մինթ կը կասի՞ք։

—Ամենևին, միայն թէ գիտես որ Տիմիթրօ սովորական յեղուզակ մը չէ, եթէ իրեն դէմ խաղ մը խաղանիս գուշակէ, արև չը ծա-գիր այն օրը։

—Այդ գործին մէջ վախնալու բան չիկայ, մտիկ ընէք. Տիմիթրօ, տասը տարի առաջ հարուստ ըն-տանիքէ մը վեց տարեկան տղայ մը կը գողնայ. ի տանը տարէ զայն՝ Սարբեարէն ժամու չափ ճեռու Իբնկիւմրիւ դեղ կնջ մը քով պա-հելէ վերջը բերեկ առաւօտ ուրիշ տեղ փոխադրելու համար իւր մար-դոցմէ միոյն հետ Գալիս կիլեցնէ, տղան կամուրջին վրայէն խոյանկուտ տայ որն որ գիշերը ժամը մէկին ատենները էբթա-Լօֆօզին մէջ դէ-մը ելնելով, հետս առի որ ատենս տանիմ՝ ոլորովհետև բոլորովին ան-օգնական մնացած էր, էբթա-Լօ-ֆօզին դարձիս կուրկ ներկելու հա-մար էէմ այմպին սրճարանը մտայ, բարեբաղտաբար ընկերս դուրսը թողուցի. Տիմիթրօ հոն էր, զիս քովը կանչելով ըսաւ թէ գիշերը ժամը չորսին ատենները կարևոր գործի մը համար ինձի հետ տե-սակցիլ կուզէ եւ այլ Ղալաթիոյ ա-տարակին դէմը պարսպին ներքև ժամադիր եղայ, սրոշեալ ժամուն եկաւ և սա կենդանագիրը տուաւ ըսելով Նիքօլին դիմապակիները գրպանեն հանեց սեղանին վրայ դրաւ։

Երկոյ ստամբակները հետաքրք-րանօք պատկերը զննեցին։

—Համակրելի չուտիկի մը կնմա-նի ըսաւ Պիլպիլ՝

—Էյ լաւ, այս կենդանագիրը տալով ինչ ըսաւ Տիմիթրօ. հարցուց Գուլա։

—Ընդհանուր փողոցի արտոյտ-ներուն ցոյց տուր այս պատկերը ըսաւ, եթէ այս տղան գտանք, մեզի տասը ոսկի պիտի վճարէ։

—Ուրեմն ապուրնիս ուտենք ու անմիջապէս հետաքննել սկսինք։

—Բայց Տիմիթրօյին փնտռած տղան իմ պաշտպանեալս է, այն պատանին որ երեկ գիշեր իմ տու-նը տարի։

(Եարոնակ)